Provincie Noord-Brabant

Statenmededeling

Onderwerp
Uitvoeringsprogramma werklocaties 2016-2019

Datum
8 maart 2016
Documentnummer
GS: 3925403
PS: 3935246

Aan Provinciale Staten van Noord-Brabant,

Kennisnemen van
Het Uitvoeringsprogramma werklocaties 2016-2019

Aanleiding
In 2012 is de Strategie en het Uitvoeringsprogramma werklocaties vastgesteld als belangrijke bouwsteen voor het Economisch Programma Brabant 2020. Hierin is een tweesporenbeleid uitgewerkt dat bestaat uit 'faciliteren en regisseren', vooral door middel van het ruimtelijk instrumentarium en het 'mede-ontwikkelen en stimuleren', vooral door middel van het economisch instrumentarium. De Brabantse Ontwikkelings Maatschappij (BOM) is daarbij onderdeel van het economisch instrumentarium.

Eind 2014 bent u met 3 Statenmededelingen geïnformeerd over:
- De evaluatie van het Uitvoeringsprogramma werklocaties 2012-2015
- De evaluatie van BOM Bedrijfslocaties
- Prognoses van de ruimtebehoefte van bedrijventerreinen, kantoren en detailhandel

U bent tijdens de beeldvormingsdag van 30 januari 2015 geïnformeerd over deze Statenmededelingen waarbij ook de resultaten van het programma werklocaties zijn gepresenteerd. Omdat het Uitvoeringsprogramma werklocaties, anders dan het Economisch Programma Brabant 2020, betrekking had op de vorige bestuursperiode is toen de keuze gemaakt om het programma in 2015 te herijken.

In deze Statenmededeling presenteren wij u de herijking. Naast de genoemde eerdere Statenmededelingen is hierbij ook gebruik gemaakt van:

- Kwaliteitsonderzoek bedrijventerreinen Noord-Brabant (2015)
- Bestuursakkoord, Brabant in beweging (2015)

Relatie met 'Anders samenwerken aan werklocaties', BrabantAdvies
Op 1 maart 2016 heeft Brabant Advies haar advies '*Anders samenwerken aan werklocaties, van kwantitatieve ruimtetoedeling naar het faciliteren van economische en maatschappelijke dynamiek'*, aangeboden aan GS. In deze Statenmededeling is aangegeven op welke wijze is omgegaan met het advies in het Uitvoeringsprogramma werklocaties.

De ambitie en de kracht van Brabant
Brabant heeft de ambitie om tot de top 5 van Europese kennis- en innovatieregio's te horen. Innovatie is de kracht van Brabant. De innovatie komt tot stand in nauwe samenwerking met alle 'triple helix'-partners.

In het nieuwe Uitvoeringsprogramma staat centraal dat regio's en ketens van samenwerkende bedrijven in Brabant complementair aan elkaar zijn en minder elkaars concurrent. Dat is nieuw. Om tot versnelling van innovatie te komen, is het voor de provincie van belang dat de bestaande ketens van samenwerkende bedrijven optimaal worden gefaciliteerd. Hiervoor is letterlijk en figuurlijk ruimte nodig. Dit vergt een nieuwe strategie en cultuuromslag, gericht op het faciliteren en ondersteunen van de hele keten van toplocaties, innovatieve broedplaatsen, belangrijke toeleveranciers, grootschalige logistieke terreinen en reguliere bedrijventerreinen. Een cultuuromslag die aansluit bij het Bestuursakkoord Brabant 2015-2019: *Beweging in Brabant* en conform het advies 'Anders samenwerken aan werklocaties', BrabantAdvies; Aanbevelingen provincie 7 (Ruimte voor logistiek), blz. 44).

Samenwerking in de keten: 'van meer naar anders'
Samen met bedrijven, ketens van bedrijven en ondernemers werkt de provincie aan bedrijvigheid en innovatie. Dit gebeurt met oog voor de specifieke kwaliteiten van de verschillende regio's, zoals de hightech in Zuidoost Brabant.

Door de snelle technologische- en veranderende maatschappelijke ontwikkelingen, wordt ook de vraag naar ruimte anders, zowel kwantitatief als kwalitatief. Ruimte om te groeien betekent niet per definitie méér ruimte, maar steeds vaker een beter gebruik van de bestaande ruimte. Niet meer, maar anders.
De tijd van grootschalige uitbreiding van het stedelijk gebied is voorbij. Voor de economische ontwikkeling wordt het steeds belangrijker om het bestaande aanbod van werklocaties op orde te brengen en te houden. Dit vraagt om een transitie in denken en handelen van de overheid. Van 'kwantiteit' naar 'kwaliteit', van 'aanbodgericht' naar 'vraaggericht', en van 'sectoraal' naar 'integraal'. Deze veranderende denkwijze krijgt langzamerhand vorm in de

verstedelijkingsafspraken die gemaakt worden in de Regionaal Ruimtelijke Overleggen (RRO's) over bedrijventerreinen, kantoren en detailhandel. De meeste regio's kampen nog steeds met een te groot aanbod aan bedrijventerreinen, waardoor er lastige deprogrammeringsopgaven liggen. Uitzondering is de (grootschalige) logistiek.
De provincie moet -in haar rol als verbinder en facilitator op zoek naar steeds wisselende partnerships (doelcoalities). Dit vergt een cultuuromslag in de organisatie. De ontwikkeling van de Brainportcampus is een voorbeeld van een doelcoalitie, maar ook het overleg tussen Tilburg, Waalwijk en de provincie over de ontwikkeling van de logistiek. In de detailhandel worden experimenten opgezet met gemeenten, centrummanagers en onderwijs.

Tweesporenbeleid blijft, wel nieuwe werkwijze en andere accenten
Het Uitvoeringsprogramma werklocaties kenmerkt zich door andere accenten en nieuwe manieren van werken binnen de eerder genoemde tweesporenstrategie. Het accent komt te liggen op het participeren in en het faciliteren van ketens, het bijdragen aan maatschappelijke opgaven, het beter aansluiten op vragen uit de markt en het behalen van concrete resultaten. De vestiging van Danone in het Land van Cuyk of van DPD in de Kempen zijn recente voorbeelden.
In het Uitvoeringsprogramma worden vier programmalijnen onderscheiden die nauw verbonden zijn met provinciale rollen. Binnen een programmalijn worden de activiteiten uitgevoerd die leiden tot de beoogde resultaten.

1. Kennis & Advies
   Monitoring, prognoses, onderzoek en inzet/ontwikkeling van financiële of juridische instrumenten
2. Regie & Programmering
   Regionale agenda's en afspraken over planning en programmering van werklocaties
3. Stimuleren & Faciliteren
   Huisvesting van bedrijven en verduurzaming en vergroening van werklocaties
4. Ontwikkelen & Projecten
   Versterking topclusters, campusontwikkeling en herstructurering

De vier programmalijnen sluiten aan bij 'Anders samenwerken aan werklocaties', BrabantAdvies; Aanbevelingen provincie 2, (Voortzetting tweesporenbeleid, blz. 43).

Relatie met Brabant Vernieuwt
In de Statenmededeling 'Brabant Vernieuwt, een agenda naar economische voorstellen' wordt PS geïnformeerd over de economische ambities van de provincie op het gebied van economische structuurversterking in Brabant. Het accent van die economische structuurversterking ligt op het hele brede gebied van economische en maatschappelijk opgaven, waarvan werklocaties een (beperkt) onderdeel vormt. Een van de kernboodschappen uit de Statenmededeling Brabant Vernieuwt heeft betrekking op het onderdeel

werklocaties. Dit Uitvoeringsprogramma Werklocaties is de eerste (deel-)uitwerking van Brabant vernieuwd.

Het Statenvoorstel Uitvoeringsprogramma Werklocaties heeft betrekking op de inzet van de middelen uit het Bestuursakkoord, gekoppeld aan concrete activiteiten en resultaten voor de periode 2016-2019. PS wordt voorgesteld in te stemmen met een begrotingswijziging van € 10,56 miljoen ten behoeve van de uitvoering van dit programma. Dit staat los van de middelen voor economische structuurversterking uit Brabant Vernieuwt.
Indien de komende periode blijkt dat de middelen die nu worden gekoppeld aan het Programma Werklocaties:

a) onvoldoende blijken voor het behalen van de ambities van het programma of we voor meer slagkracht moeten zorgen;
b) er zich kansen voordoen die we niet hadden voorzien;
c) onvoldoende kunnen worden ingezet voor incidentele/actuele kwesties van provinciaal belang.

Dan wordt een (aanvullend) beroep gedaan op de reserveringen voor economische structuurversterking, volgens het in Brabant Vernieuwt aangegeven financiële stappenplan. Dat zijn dus extra middelen bovenop de middelen die nu worden gekoppeld aan het Uitvoeringsprogramma.

Werklocaties en Programmatische Aanpak Stikstof (PAS)
Bedrijven die willen uitbreiden of zich nieuw willen vestigen en stikstof uitstoten, dienen in het kader van de Natuurbeschermingswet aan te tonen dat de natuurdoelen voor Natura2000 niet in gevaar komen. Dit was in het verleden vaak onvoldoende te onderbouwen, waardoor een vergunning niet kon worden verleend. Dit leidde tot onzekerheid bij het bedrijfsleven.
De PAS geeft inzicht in de beschikbare ontwikkelingsruimte voor bedrijvigheid en biedt als zodanig duidelijkheid aan het bedrijfsleven over mogelijkheden voor uitbreiding en nieuwvestiging. De maximale economische ontwikkelingsruimte die de PAS biedt, is in Brabant beperkt. De provincie wil daarom de zogenaamde vrije ontwikkelingsruimte beschikbaar stellen aan bedrijven die investeren in duurzaamheid en innovatie.

Bevoegdheid

Ruimtelijke economie is een provinciale kerntaak.
In het Economisch Programma Brabant 2020 zijn de provinciale (ruimtelijk-economische) ambities vastgelegd en zijn er acties opgenomen die de provincie onderneemt om deze ambities te realiseren.
In de Verordening ruimte is opgenomen dat elk jaar afspraken worden gemaakt in de RRO's over de planning en programmering van bedrijventerreinen, kantoren en detailhandel.
Het Uitvoeringsprogramma werklocaties geeft uitvoering aan deze ruimtelijk-economische ambities. De optelsom van deze activiteiten van het Uitvoeringsprogramma leidt tot een verbetering van het leef- en

vestigingsklimaat en tot verdere ontwikkeling en versterking van Brabant als Europese kennis- en innovatieregio.

Kernboodschap

Onderstaande kernboodschappen zijn vertaald in een nieuw Uitvoeringsprogramma werklocaties met concrete activiteiten voor deze bestuursperiode (tot en met 2018). Het Uitvoeringsprogramma Werklocaties is als bijlage toegevoegd.

1. *De informatievoorziening over werklocaties is op orde.*
   Een goede informatievoorziening over werklocaties vinden we een belangrijke rol van de provincie. Met de monitor werklocaties zorgt de provincie voor actuele en betrouwbare gegevens over werklocaties (bijvoorbeeld over trends en ontwikkelingen, vraag en aanbod en leegstand), op basis waarvan de regio's duurzame verstedelijkingsafspraken kunnen maken. Met deze gegevens kunnen ook bedrijven en ondernemers beter worden begeleid en gefaciliteerd. De komende jaren werken we – in samenwerking met onze triple helix partners – verder aan optimalisatie van de monitor werklocaties.

2. *Er is voor gemeenten en regio's een toereikend instrumentarium beschikbaar voor duurzame verstedelijking.*
   We onderzoeken of het beschikbare juridische en financiële instrumentarium, effectief wordt ingezet en toereikend is om de gewenste duurzame regionale verstedelijkingsafspraken te kunnen maken. Misschien moeten er nieuwe instrumenten ontwikkeld en ingezet worden om gemeenten en regio's te ondersteunen in dit complexe proces naar duurzame verstedelijkingsafspraken en herwaardering van terreinen. De rol van de provincie bij het beschikbaar krijgen van het (nieuwe) instrumentarium maakt onderdeel uit van de zoektocht.
   Dit sluit aan bij *'Anders samenwerken aan* werklocaties', BrabantAdvies; Aanbevelingen provincie 3 (Provinciale 'verdubbelaar', blz. 43-44).

3. *Kwaliteit van de (markt-)vraag staat centraal bij (nieuwe) regionale afspraken m.b.t. het aanbod van werklocaties.*
   We gebruiken de Ladder voor Duurzame Verstedelijking om nieuwe regionale afspraken over werklocaties in de RRO's te maken. Afhankelijk van de kwalitatieve vraag uit de markt maken we samen met de regio's nieuwe regionale afspraken, ook op verschillende schaalniveaus. Meer dan in het verleden zullen afwegingen en afstemming ook op subregionaal niveau (bv. voor modern-gemengde bedrijventerreinen) en bovenregionaal niveau (bv. voor grootschalige logistiek) plaatsvinden. De deprogrammeringsopgave volgt uit de kwalitatieve opgave(n).

Dit komt overeen met *'Anders samenwerken aan* werklocaties', BrabantAdvies; Aanbevelingen provincie 1 (Verstevigen van de provinciale koers).
Om de overprogrammering van bedrijventerreinen tot '0' te reduceren, willen we in de bedrijventerreinenafspraken die we met de regio's in de RRO's van juni 2016 maken, uitsluitend (nieuw) te ontwikkelen locaties voor bedrijventerreinen opnemen die een kwalitatieve toevoeging zijn op het bestaande aanbod. Afspraken over deprogrammering van het bestaand uitgeefbaar aanbod kunnen een langere adem nodig hebben. Voor detailhandel willen we dan afspraken hebben gemaakt dat per saldo geen nieuwe winkelmeters worden toegevoegd aan het bestaande aanbod.

4. *Bedrijven met huisvestingsvraagstukken worden optimaal begeleid en zo mogelijk verbonden met andere provinciale doelen.*
Om investeringen in de Brabantse economie te versnellen is het belangrijk om bedrijven met huisvestingsvraagstukken beter te begeleiden. Zeker als dat in het belang is van onze topclusters. Dat kan zijn door het verder uitbouwen van de regionale bedrijvenloketten, het versterken en beter afstemmen van de acquisitie (met BOM), en een meer proactieve en flexibele inzet van de provincie om initiatieven en vraagstukken te begeleiden (faciliteren van de dynamiek in de markt). Wat dat laatste betreft maken wij een koppeling met onze doelen uit het Provinciaal Milieu- en WaterPlan (PMWP) en ons arbeidsmarktbeleid. Wij faciliteren bedrijven die zich in Brabant willen vestigen, maar vragen daarbij wel van die bedrijven om een bijdrage te leveren aan onze provinciale doelen.
Dit komt overeen met 'Anders samenwerken aan werklocaties', BrabantAdvies; Aanbevelingen provincie 1 (Verstevigen van de provinciale koers), 3 (Provinciale 'verdubbelaar') en 5 (Herstructurering in breder perspectief).

5. *De markt wordt beter betrokken bij de uitvoering én vorming van het beleid.*
Met het opzetten van een bedrijvenpanel en een Brabantse expertcommissie detailhandel, krijgen we meer en beter inzicht in de eisen die de markt stelt aan locaties. Deze inzichten gebruiken we voor beleidsvorming en regionale afspraken. Om meer inzicht te krijgen in de (markt)perspectieven en mogelijkheden voor kansarme winkelgebieden en in de behoefte van lokale ondernemers, ondersteunen we private initiatieven voor herontwikkeling en transformatie. Meestal gebeurt dit in de vorm van een pilot of in co-creatie. De kennis die hiermee wordt opgedaan, delen we met onze partners.
Bij herstructurering en herontwikkeling van bedrijventerreinen sluiten we meer aan bij initiatieven en vragen uit de markt.
Dit komt overeen met 'Anders samenwerken aan werklocaties', BrabantAdvies; Aanbevelingen provincie 4, (Communicatiestrategie (mind shift)).

6. *De provincie geeft een impuls aan een verdere vergroening en verduurzaming van werklocaties.*
   Binnen de vergroening en verduurzaming van onze economie spelen bedrijventerreinen een belangrijke rol. Op dat vlak zijn we als provincie op verschillende beleidsvelden actief. We gaan meer vanuit een integrale aanpak de mogelijkheden op bedrijventerreinen en campussen verkennen en benutten. Maar ook door het opzetten of ondersteunen van pilots voor nieuwe innovatieve ideeën op het gebied van vergroening, water, grondstoffen en energie dragen we bij aan een verdere vergroening en verduurzaming van werklocaties. Bij de herstructurering van bedrijventerreinen wordt ook ingezet op vergroening en economische effecten (rendement). We zoeken naar partnerships en geven experimenteerruimte daar waar mogelijk. In dat kader wordt actief aansluiting gezocht bij het PMWP, het BrUG en de Energie-agenda.
   Dit sluit aan bij de rendementsstrategie uit 'Anders samenwerken aan werklocaties', BrabantAdvies; Aanbevelingen provincie 5, (Herstructurering in breder perspectief).

7. *De provincie gaat door met de ontwikkeling en ondersteuning van campussen en topclusters.*
   Ontwikkeling en realisatie van campussen en toplocaties leveren een belangrijke bijdrage aan de versnelling en versterking van de innovatiekracht van een regio. We zien daar ook een nadrukkelijke en actieve rol voor de provincie. Daar gaan we ook mee door, zij het selectief en in nauwe samenwerking met de partijen in de triple helix. De provinciale campusnotitie wordt, indien nodig, herzien. Bij de ontwikkelingen en ondersteuning van campussen en topclusters wordt nadrukkelijk het Provinciaal Ontwikkelbedrijf betrokken.
   Dit sluit aan bij 'Anders samenwerken aan werklocaties', BrabantAdvies; Aanbevelingen provincie 1 (Verstevigen provinciale koers) en 2 (Voortzetting tweesporenbeleid)

8. *Herstructurering van bedrijventerreinen blijft belangrijk, maar is meer gericht op economische effecten.*
   Het op orde brengen en houden van bestaande bedrijventerreinen wordt steeds belangrijker. Hierbij biedt herstructurering van bedrijventerreinen oplossingen om de veranderende ruimtevraag van bedrijven te accommoderen. Meer dan in het verleden ligt het accent op het faciliteren van de marktvraag en het economisch rendement, naast de kwaliteit van de openbare ruimte. In samenwerking met de BOM geven we de komende jaren inhoud aan deze transitie en accentverschuiving.
   Dit komt overeen met 'Anders samenwerken aan werklocaties', BrabantAdvies; Aanbevelingen provincie 5, (Herstructurering in breder perspectief).

Bij de uitwerking van het Uitvoeringsprogramma zal BrabantAdvies nadrukkelijk worden betrokken.

Consequenties

Met dit nieuwe Uitvoeringsprogramma werklocaties versterken wij de concurrentiekracht van regio's en ketens, door zowel de basis verder op orde te brengen (kennis en informatie, instrumentarium, regionale duurzame verstedelijkingsafspraken) als de dynamiek uit de markt te faciliteren (faciliteren van bedrijven, ontwikkeling campussen en topclusters). Het nieuwe Uitvoeringsprogramma sluit goed aan op de nieuwe rol en cultuurverandering die de provincie als middenbestuur wil pakken en maken. We fungeren steeds vaker als partner van andere overheden en private partijen en zoeken samen naar nieuwe kansen. Alleen op die manier krijgen we *Beweging in Brabant*.

Bij de uitwerking van het Uitvoeringsprogramma Werklocaties wordt de verbinding gelegd met ambities, doelen en opgaven op het vlak van economie, ruimte, mobiliteit, natuur en milieu. Doel is te komen tot een samenhangende aanpak van werklocaties en het creëren van synergie in investeringen vanuit verschillende provinciale beleidsterreinen. In projecten als Eindhoven Airport, BIC, Westfields en Flight Forum worden deze verbindingen momenteel al gelegd. Het Uitvoeringsprogramma werklocaties beoogt een meer systematische en integrale aanpak.

Europese en internationale zaken

-

Communicatie

De communicatiestrategie voor het herijkte Uitvoeringsprogramma werklocaties wordt uitgevoerd langs twee lijnen:

- Programmacommunicatie (resultaten delen in- en extern);
- Netwerkcommunicatie (ter ondersteuning van de verstevigde rol van het Uitvoeringsprogramma in de samenwerking met de keten)

Daarnaast wordt op projectniveau gecommuniceerd.

Vervolg

Het Uitvoeringsprogramma is hiermee nog niet af. De 4 projectlijnen worden uitgewerkt in projectplannen, die nader ingaan op hoe we gaan uitvoeren en de planning van activiteiten.
Over de voortgang van het Uitvoeringsprogramma informeren wij u via de jaarlijkse beleids- en begrotingscyclus.

Bijlagen

Uitvoeringsprogramma Werklocaties 2016-2019

Datum
8 maart 2016
Documentnummer
GS: 3925403
PS: 3935246

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant,

de voorzitter de secretaris

prof. dr. W.B.H.J. van de Donk mw. ir. A.M. Burger

Auteur: M.I.M. Aarts, Maarts@brabant.nl, 06-55686617
Cluster Economie en Internationalisering, Economisch beleid en Deelnemingen